

Řízení v trestních věcech mladistvých je upraveno **zákonem č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů** (zákon o **soudnictví ve věcech mládeže**

). Zákon je koncipován tak, že vymezuje rozdíly speciální právní úpravy odpovědnosti za spáchané činy a o soudnictví ve věcech mládeže oproti obecné úpravě obsažené v trestních předpisech a souvisejících právních předpisech.

Mladistvý je osoba, která v době spáchání provinění **dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku**.

Trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá **proviněním**.

Řízení v trestních věcech mladistvých se vyznačuje zejména těmito **odchylkami**:

Soud pro mládež

Soudnictví ve věcech mladistvých a ve věcech posuzování činů jinak trestných spáchaných dětmi mladšími patnácti let vykonávají **soudy pro mládež**.

Specifický přístup při projednávání trestních věcí mladistvých

V řízení ve věcech mladistvých je třeba postupovat s přihlédnutím k věku, zdravotnímu stavu, rozumové a mravní vyspělosti osoby, proti níž se vede, aby její další vývoj byl co nejméně ohrožen, projednávané činy a jejich příčiny i okolnosti, které je umožnily, byly náležitě objasněny a za jejich spáchání vyvozena odpovědnost podle zákona.

Při jednání s mladistvými se musí s přihlédnutím k jejich věku a rozumové a mravní vyspělosti postupovat tak, aby nedošlo k narušení jejich psychiky, aby s ohledem na jejich věk nebyl ohrožen jejich další duševní a sociální vývoj.

Specializace orgánů činných v trestním řízení a dalších osob

Soudci, státní zástupci, příslušníci policejních orgánů a úředníci Probační a mediační služby působící v trestních věcech mládeže musí mít dostatek životních zkušeností a zvláštní přípravu pro zacházení s mládeží.

Spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, se zájmovými sdruženími občanů, s osobami realizujícími probační programy a Probační a mediační službou

Místní příslušnost

Řízení provádí soud pro mládež, v jehož obvodu mladistvý **bydlí**, a nemá-li stálé bydliště, kde

se **zdržuje nebo pracuje.**
Nelze-li žádné takové místo zjistit nebo jsou-li mimo území České republiky,
koná řízení soud pro mládež, v jehož obvodu bylo provinění spácháno
; jestliže nelze místo činu zjistit, koná řízení
soud pro mládež, v jehož obvodu čin vyšel najevo.

Společné řízení

O všech proviněních mladistvého a proti všem mladistvým, jejichž provinění spolu souvisí, se koná **společné řízení**. Pouze **výjimečně lze konat společné řízení proti mladistvému a dospělému,** jestliže je to nutné pro všestranné a objektivní objasnění věci a není to na újmu mladistvého. **Tako**
vé společné řízení koná soud pro mládež, a pokud jde o mladistvého, užije se i ve společném řízení ustanovení zákona o soudnictví ve věcech mládeže

Právo mladistvého na obhajobu

Mladistvý má právo na zacházení přiměřené jeho věku, duševní vyspělosti a zdravotnímu stavu.

Mladistvý musí mít obhájce již od okamžiku, kdy jsou proti němu použita opatření podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže nebo provedeny úkony podle trestního řádu, včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit (nutná obhajoba). Mladiství musí mít obhájce i v případě, kdyby zastoupení výslovně odmítl.

Orgány činné podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže jsou povinny vždy mladistvého poučit o jeho právech a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění.

Ochrana soukromí mladistvého a veřejnost řízení

Zvláštní zájem na ochraně soukromí a osobnosti mladistvého odůvodňuje upřednostnění **utajení informací týkajících se jeho provinění** před ústavně chráněnou zásadou veřejnosti trestního řízení, a to vzhledem k co největšímu odstranění škodlivých vlivů řízení na mladistvého, a na základě ústavní zásady presumce nevinny.

Dokud není trestní stíhání pravomocně skončeno, mohou orgány činné v řízení podle tohoto zákona zveřejňovat jen takové informace o řízení vedeném proti mladistvému, kterými nebude ohroženo dosažení účelu trestního řízení, a které neodporují požadavku ochrany osobnosti

mladistvého a osobních údajů, a to i jiných osob zúčastněných na řízení.

Obecně je tedy zakázáno, nestanoví-li zákon jinak, před konečným rozhodnutím ve věci, zveřejnit jakýmkoli způsobem (ve veřejných sdělovacích prostředcích i jinak) informaci, ve které je uvedeno jméno a příjmení mladistvého, nebo informaci, která obsahuje údaje, které by umožnily tohoto mladistvého identifikovat. Zveřejněním je třeba rozumět takové jednání, které je způsobilé učinit obsah informace přístupným většímu počtu osob.

Publikování informací o průběhu **hlavního líčení a veřejného zasedání**, které by vedly ke ztotožnění mladistvého ve veřejných sdělovacích prostředcích nebo jiným způsobem, je zakázáno. Stejně tak je zakázáno publikování každého textu nebo vyobrazení týkajícího se totožnosti mladistvého.

Rozsudek se vyhláší **veřejně** v hlavním líčení v přítomnosti mladistvého. **Pravomocný odsuzující rozsudek** může být **uveřejněn** ve veřejných sdělovacích prostředcích jen **bez uvedení jména, popřípadě jmen, a příjmení mladistvého, při přiměřené ochraně mladistvého před nežádoucími účinky jeho uveřejnění.**

Předseda senátu může s přihlédnutím k povaze a charakteru provinění a přiměřené ochraně zájmů mladistvého rozhodnout o jiném způsobu uveřejnění odsuzujícího rozsudku. Může tedy jak zpřísnit podmínky pro uveřejnění rozsudků ve veřejných sdělovacích prostředcích (tj. zúžit okruh informací, tak i tyto podmínky zmírnit (např. povolit uveřejnění rozsudku ve veřejných sdělovacích prostředcích s uvedením jména a příjmení mladistvého, příp. s jinými osobními údaji mladistvého).

Vazba mladistvého

U mladistvého je vazba mimořádným zajišťovacím prostředkem. Úprava v zákoně o soudnictví v věcech mládeže je založena na tom, že vazbu mladistvého lze nahradit **zárukou, dohledem, slibem nebo jeho umístěním v péči důvěryhodné osoby.**

Vazbu mladistvého lze také nahradit **peněžitou zárukou.**

Maximální limit délky vazby v přípravném řízení u nejméně závažných provinění činí **čtyři měsíce**

V řízení před soudem pak může být v řízení o těchto proviněních vazba prodloužena nejvýše o další dva měsíce, takže úhrnná nejvyšší přípustná doba trvání vazby činí **šest měsíců**

Maximální limit délky vazby v přípravném řízení u **zvláště závažných provinění činí jeden rok**. V řízení před soudem pak může být v řízení o těchto proviněních vazba prodloužena nejvýše o dalších šest měsíců, takže úhrnná nejvyšší přípustná doba trvání vazby, jde-li o zvláště závažné provinění činí **osmnáct měsíců**.

Zákonný zástupce mladistvého

Zákonný zástupce mladistvého je oprávněn mladistvého zastupovat, zejména zvolit mu obhájce, činit za mladistvého návrhy, podávat za něho žádosti a opravné prostředky; je též oprávněn zúčastnit se těch úkonů, kterých se podle zákona může zúčastnit mladistvý. Ve prospěch mladistvého může zákonný zástupce tato práva vykonávat i proti jeho vůli. V případech, v nichž zákonný zástupce mladistvého nemůže vykonávat svá práva a je nebezpečí z prodlení, předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce ustanoví k výkonu těchto práv mladistvému opatrovníka.